

Висновки робочої групи щодо стану відповідності законодавства України у сфері якості атмосферного повітря вимогам права ЄС у сфері охорони довкілля

Стан відповідності

Аналіз чинного законодавства України в сфері охорони атмосферного повітря свідчить про його часткову відповідність вимогам законодавства ЄС. Поряд з цим, положення чинного законодавства являють собою досить розгалужену систему правового регулювання охорони атмосферного повітря, яка за умови подальшого вдосконалення може слугувати базою для створення системи, яка дозволить забезпечити виконання заходів охорони атмосферного повітря на рівні, якого вимагає законодавство ЄС.

Гармонізація законодавства України з вимогами Директив ЄС, включених до розділу «Якість повітря» вимагає прийняття низки нормативно-правових актів, а також внесення змін до чинних нормативно-правових актів. Заміни потребує низка нормативно-правових актів прийнятих за часів СРСР.

У зв'язку із змінами, внесеними до порядку встановлення вимог до якості продукції, велика кількість стандартів потребує їх заміни технічними регламентами. У цьому секторі вимоги законодавства України найбільше наближені до Директиви 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи.

Норми законодавства України більше за все не відповідають вимогам Директиви 2004/42/ЄС про обмеження викидів летючих органічних сполук через використання органічних розчинників у певних фарбах і лаках та продуктах повторної обробки автомобілів та про внесення змін до Директиви 1999/13/ЄС.

На актуальність вдосконалення чинного законодавства в сфері охорони атмосферного повітря вказує факт наявності низки програмних документів, які стосуються цієї сфери, зокрема: Концепції реалізації державної політики щодо скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, які призводять до підкислення, евтрофікації та утворення приземного озону, затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2003 р. № 610; Концепції зменшення обсягів викидів важких металів в атмосферне повітря, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2000 р. № 1291. До першочергових віднесені питання охорони атмосферного повітря пунктом 29 Основних напрямів державної політики України в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки, затверджені Постановою Верховної Ради України від 05 березня 1998 р. № 188/98-ВР. Значної уваги питання охорони атмосферного повітря набули також і в Національному плані дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011 – 2015 роки, затвердженому Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 р. № 577-р.

В якості стратегічних цілей у сфері охорони атмосферного повітря визначено зменшення обсягу викидів загальнопоширених забруднюючих речовин: стаціонарними джерелами до 2015 року на 10 відсотків і до 2020 року на 25 відсотків базового рівня; пересувними джерелами шляхом встановлення нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах до 2015 року відповідно до стандартів Євро-4, до 2020 року – Євро-5; визначення цільових показників вмісту небезпечних речовин в атмосферному повітрі, зокрема для важких металів, неметанових летких органічних сполук, завислих часток пилу (діаметром менше 10 мікрон) та стійких органічних забруднюючих речовин з метою їх врахування при встановленні технологічних нормативів викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення (Ціль 2). Україна є Стороною низки багатосторонніх міжнародно-правових угод у сфері промислової безпеки. До таких угод, зокрема належать: Конвенція про транскордонне забруднення повітря на

великі відстані від 13 листопада 1979 р.; Протокол про скорочення викидів сірки або їх транскордонних потоків принаймні на 30 відсотків до Конвенції 1979 року про транскордонне забруднення повітря на великі відстані, Протокол про обмеження викидів окислів азоту або їх транскордонних потоків до Конвенції 1979 року про транскордонне забруднення повітря на великі відстані тощо.

Законодавство України в сфері охорони атмосферного повітря характеризується наявністю значної кількості нормативно-правових актів, переважна більшість з яких є підзаконними.

Перелік нормативно-правових актів, які використовувалися у процесі аналізу відносин, що охоплюються розглянутими Директивами ЄС, наведено нижче. Україною ратифіковано та підписано низку двосторонніх та багатосторонніх угод з питань охорони атмосферного повітря.

Провідна роль в сфері охорони атмосферного повітря належить Міністерству екології та природних ресурсів України, яке, відповідно до Положення про нього, затвердженого Указом Президента України від 13 квітня 2011 р. № 452/2011 уповноважене: здійснювати нормативно-правове регулювання у сфері охорони атмосферного повітря; видавати документи дозвільного характеру у відповідній сфері тощо. Важлива роль у процесі охорони здоров'я людини від негативного впливу забруднення атмосферного повітря належить МОЗ України. Саме нормативно-правовими актами останнього встановлено нормативи якості атмосферного повітря, які спрямовані на те, щоб забезпечити такий стан атмосферного повітря, за якого не завдається шкода здоров'ю людини. Ці нормативи є важливими також і з огляду на те, що саме вони формують критеріальну основу для гранично допустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Мінприроди спрямовує і координує діяльність Державної екологічної інспекції України, яка здійснює державний контроль за додержанням законодавства про охорону атмосферного повітря.

З метою подальшого наближення чинного законодавства України до проаналізованих джерел законодавства ЄС у секторі «Якість атмосферного повітря» необхідно здійснити наступні заходи:

- визначити зони та агломерації, диференційовані за ступенем якості атмосферного повітря;
- вдосконалити систему моніторингу стану дотримання вимог в частині атмосферного повітря;
- встановити технічні вимоги до навантажувального та розвантажувального обладнання щодо перевантаження палива;
- встановити вимоги до якості палива та інші технічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря на рівні технічних регламентів, якими слід поступово замінити державні стандарти, якими сьогодні закріплена значна частина таких вимог;
- запровадити плани забезпечення якості атмосферного повітря.

Директива 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи
Чинне законодавство України частково відповідає положенням Директиви 2008/50/ЄС (ступінь відповідності середній).

Важливим напрямком у галузі приведення законодавства України у відповідність до законодавства ЄС законодавчо визнано «моніторинг і оцінка якості атмосферного повітря, зокрема, щодо загальнопоширених забруднюючих речовин, зонування території України, планів поліпшення якості атмосферного повітря в зонах і агломераціях» (п.

4.8. Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21 грудня 2010 р. № 2818-VI). Саме цим питання і присвячена Директива 2008/50/ЄС.

Значна частина положень Директиви 2008/50/ЄС стосується здійснення моніторингу атмосферного повітря. Обов'язок щодо здійснення останнього покладено на Державну гідрометеорологічну службу (Держгідромет). Держгідромет є урядовим органом державного управління, який діє у складі МНС і підпорядковується йому (п. 1 Положення про Державну гідрометеорологічну службу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 р. № 570). З огляду на вищезазначене, виконання переважної більшості положень Директиви 2008/50/ЄС віднесено саме до повноважень МНС.

У законодавстві України закріплені нормативи якості атмосферного повітря. Вони представлені нормативами граничнодопустимих концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі (далі – ГДК), орієнтовно безпечними рівнями впливу (ОБРВ) забруднюючих речовин в атмосферному повітрі населених місць, затвердженими наказом МОЗ від 15 січня 1997 р. № 8 та ін. Нормативи ГДК забруднюючих речовин в атмосферному повітрі визначено у Державних санітарних правилах охорони атмосферного повітря населених місць (від забруднення хімічними та біологічними речовинами), затверджених наказом МОЗ від 09 липня 1997 р. № 201.

Незважаючи на досить розгорнуту систему нормативів якості довкілля, недостатньо врегульованим залишається вміст твердих частинок пилу (далі – ТЧ) з діаметром 2,5 мікрметра та менше (далі – ТЧ_{2,5}) та ТЧ з діаметром 10 мікрметра та менше (далі – ТЧ₁₀) в атмосферному повітрі. Державними санітарними правилами охорони атмосферного повітря населених місць (від забруднення хімічними та біологічними речовинами), затвердженими наказом МОЗ від 09 липня 1997 р. № 201 регламентуються лише деякі види пилу (див. зокрема позиції 372 – 379 пункту «б» додатка 1 до Державних санітарних правил охорони атмосферного повітря населених місць (від забруднення хімічними та біологічними речовинами). В Україні відсутні методики виокремлення із загальної маси пилу ТЧ_{2,5} та ТЧ₁₀ та не здійснюється контроль та моніторинг вмісту цих речовин в атмосферному повітрі.

Не здійснюється в Україні і моніторинг якості атмосферного повітря в частині озону, що також не дозволяє виконувати вимоги Директиви 2008/50/ЄС. Організація системи спостережень за рівнями цих забруднюючих речовин потребує значних коштів на придбання та підтримку функціонування відповідного обладнання, а також підготовку фахівців, необхідних для забезпечення вимірювання зазначених речовин в атмосферному повітрі. Чинним законодавством України досить докладно врегульовано систему розміщення постів спостереження за якістю атмосферного повітря. Порядок розміщення постів врегульовано ГОСТом 17.2.3.01-86 Охорона природи. Атмосфера. Правила контролю якості повітря населених пунктів, затвердженим постановою Держстандарту СРСР від 10 листопада 1986 р. № 3359 та РД 52.04.186-89 Керівний документ щодо здійснення контролю за забрудненням атмосфери, затвердженим заступником голови Держкомгідромету СРСР 01 червня 1989 р. та Головним державним санітарним лікарем СРСР 16 травня 1989 р.. Ці нормативно-правові акти закріплюють досить гнучку систему постів спостереження. Незважаючи на це система потребує вдосконалення, оскільки була запроваджена більше ніж 20 років тому і не враховує низки вимог Директиви 2008/50/ЄС.

Для завершення транспозиції вимог відповідної Директиви до законодавства України необхідно вжити наступних заходів:

- встановити зони та агломерації по всій території України за ступенем забруднення атмосферного повітря, а також порядок перегляду класифікації зон та агломерацій залежно від порогів оцінювання;

- вдосконалити правове регулювання порядку розміщення постів спостереження за якістю атмосферного повітря та пунктів відбору проб (встановити кількість постів на рівні, якого вимагає Директива 2008/50/ЄЕС);
- встановити порядок збільшення постів у спосіб, як це зазначено у Директиві 2008/50/ЄЕС);
- встановити нижній та верхній пороги оцінювання якості атмосферного повітря та поставити у залежність спосіб оцінювання від якості атмосферного повітря, як це зроблено у Директиві 2008/50/ЄЕС;
- встановити взаємозв'язок між різними методами вимірювання (спостереження, моделювання, розрахунковий тощо), як цього вимагає Директива 2008/50/ЄЕС;
- встановити вимоги щодо розміщення постів спостереження за межами населених пунктів;
- встановити нормативи концентрації твердих частинок (ТЧ_{2,5}; ТЧ₁₀) в атмосферному повітрі та забезпечити їх моніторинг в атмосферному повітрі;
- закріпити еталонні методи вимірювання та критерії, визначені в Секції А та Секції С Додатка VI до Директиви 2008/50/ЄЕС;
- врегулювати кількість пунктів вимірювання озону.

Директива 2004/107/ЄС щодо миш'яку, кадмію, ртуті, нікелю та поліциклічних ароматичних вуглеводнів у навколишньому повітрі

Законодавство України частково відповідає вимогам Директиви 2004/107/ЄС (ступінь відповідності середній).

В Україні наявна досить докладна система регулювання поведження з арсеном, кадмієм, ртуттю, нікелем, поліциклічними ароматичними гідрокарбонатами. Встановлені ГДК для деяких з цих речовин (кадмій, ртуть, нікель). Правове регулювання поведження з арсеном, кадмієм, ртуттю, нікелем, поліциклічними ароматичними гідрокарбонатами у контексті охорони атмосферного повітря є недостатньо гнучким. Це виражається у відсутності нижнього та верхнього рівнів, при досягненні яких повинні використовуватися визначені Директивою 2004/107/ЄС методи вимірювання речовин у атмосферному повітрі.

Досить складна і детально врегульована система розміщення постів спостереження не містить вимог щодо встановлення одного поста спостереження за концентрацією арсену, кадмію, ртуті, нікелю, поліциклічних ароматичних гідрокарбонатів на кожні 100000 км².

Кількість постів на кількість населення також є значно меншою ніж та, яка вимагається Директивою 2004/107/ЄС. У зв'язку з цим, потрібно закріпити наведену кількість постів на рівні підзаконного нормативно-правового акта.

Не всі речовини, які підлягають контролю згідно з п. 4.8. Директиви 2004/107/ЄС, включено до переліку речовин, щодо яких здійснюється моніторинг згідно з п. 2.4. РД 52.04.186-89. При цьому зазначеним пунктом передбачено процедуру доповнення переліку речовин, щодо яких здійснюється моніторинг в залежності від конкретних умов функціонування того чи іншого джерела викидів чи природних умов. У зв'язку з цим, потрібно вдосконалити систему моніторингу щодо арсену, кадмію, ртуті, нікелю, поліциклічних ароматичних гідрокарбонатів.

Однією з особливостей існуючого в Україні правового регулювання системи спостережень у цій сфері є можливість збільшення постів в залежності від техногенних чи природних обставин. При цьому кількість відповідних постів визначається програмою здійснення моніторингу атмосферного повітря. Прийняття рішення про збільшення постів віднесено до

компетенції органів державної влади. Водночас Додатком III до Директиви 2004/107/ЄС кількість постів встановлюється не лише з урахуванням кількості населення, а й з урахуванням рівня забрудненості атмосферного повітря. У зв'язку з цим, таке ж правило має бути закріплено і в чинному законодавстві України на рівні підзаконного нормативно-правового акта.

В Україні створено механізм надання інформації про стан довкілля. Проте, чинне законодавство не вимагає доведення до населення інформації про концентрації зазначених у пункті 1 ст. 7 Директиви 2004/107/ЄС речовин. Тому необхідно врегулювати порядок доведення інформації до відмова населення, як того вимагає ст. 7 Директиви 2004/107/ЄС.

Також з метою забезпечити наближення положень чинного законодавства України до вимог Директиви 2004/107/ЄС необхідно:

- скласти перелік зон та агломерацій, у яких рівень миш'яку, кадмію, нікелю і бензо(а)пірену нижче відповідних цільових показників, та підтримувати рівень цих забруднюючих речовин на цих територіях нижче відповідних цільових показників;
- скласти перелік зон та агломерацій, у яких цільові показники, встановлені у Додатку I, перевищені. Також необхідно визначити для таких зон та агломерацій райони перевищення та джерела, що призводять до такого перевищення;
- на зазначених територіях врегулювати застосування усіх необхідних заходів, які не тягнуть за собою непропорційних витрат, спрямованих, зокрема, на домінуючі джерела викидів, для досягнення цільових показників;
- врегулювати порядок встановлення верхніх та нижніх порогів оцінки для миш'яку, кадмію, нікелю і бензо(а)пірену в навколишньому повітрі, відповідно до частини I Додатка II до Директиви 2004/107/ЄС;
- врегулювати порядок перегляду зони або агломерацій.

Цей перегляд має здійснюватися принаймні кожні п'ять років відповідно до процедури, встановленої у Частині II Додатка II до Директиви. Класифікація зон і агломерацій повинна переглядатися раніше у випадку істотних змін у діяльності, яка має відношення до концентрацій миш'яку, кадмію, нікелю і бензо(а)пірену у навколишньому повітрі;

- встановити на рівні підзаконного нормативно-правового акту вимоги до кількості фіксованих вимірювальних станцій, які мають бути встановлені, та застосування інших методів вимірювання (інформація з інших джерел, таких як кадастр (шкідливих) газоподібних викидів, методи індикативного вимірювання і моделювання якості повітря, кількість). Використання інших методів має забезпечувати встановлення концентрацій забруднюючих повітря речовин, які мають визначатись відповідно до Секції I Додатка III і Секції I Додатка IV до Директиви 2004/107/ЄС.

Директива 2004/42/ЄС про обмеження викидів летючих органічних сполук через використання органічних розчинників у певних фарбах і лаках і продуктах повторної обробки автомобілів та про внесення змін до Директиви 1999/13/ЄС

Чинне законодавство України частково відповідає вимогам Директиви 2004/42/ЄС (ступінь відповідності низький). Воно не передбачає таких нормативів вмісту хімічних речовин у фарбах, як у Директиві 2004/42/ЄС, а зменшення дії небезпечних хімічних речовин на життя і здоров'я людини здійснюється за допомогою встановлення гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин в повітрі робочої зони. Слід зауважити, що регламентація концентрації забруднюючих речовин в повітрі робочої зони здійснюється в рамках заходів щодо охорони праці і не охоплює собою охорону довкілля.

Низький рівень відповідності чинного законодавства України вимогам Директиви 2004/42/ЄС пояснюється також тим, що в Україні існують нормативи викидів летких

органічних сполук (далі – ЛОС) в якості гранично допустимих викидів забруднюючих речовин в навколишнє природне середовище стаціонарними установками. Однак Директива 2004/42/ЄС передбачає регламентацію кількості ЛОСів у самих фарбах, у той час, як в Україні регулювання вмісту ЛОСів у фарбах не здійснюється.

У зв'язку з цим, необхідно встановити нормативи вмісту ЛОСів у фарбах. Беручи до уваги положення Закону України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» від 01 грудня 2005 р. № 3164-IV, ці вимоги повинні бути встановлені саме на рівні технічного регламенту.

В Україні створена і діє система моніторингу довкілля. Однак моніторингу, спрямованого на виявлення рівня дотримання вмісту ЛОСів у фарбах чинне законодавство не передбачає.

Система моніторингу ЛОСів у фарбах передбачає докладне правове регулювання маркування вмісту ЛОСів у фарбах. Проте ні системи маркування, ні системи моніторингу ЛОСів у фарбах чинне законодавство України не передбачає. З огляду на вищевикладене необхідно створити систему та забезпечити відповідне правове регулювання системи маркування продукції, яка містить ЛОС, врегулювати порядок та особливості здійснення моніторингу ЛОСів, які містяться у фарбах.

Директива 1999/32/ЄС щодо зменшення вмісту сірки у певних видах рідкого палива та яка вносить зміни до Директиви 93/12/ЄЕС

Чинне законодавство України частково відповідає вимогам Директиви 1999/32/ЄС (ступінь відповідності низький).

У ряді випадків правове регулювання складу палива здійснюється через посилення на міжнародні стандарти, тобто міжнародним стандартам надається пряма регулююча дія в правовому просторі України. Зокрема, ДСТУ ISO 4317:2004 «Нафтопродукти. Паливо (клас F). Класифікація. Частина 2. Категорії газотурбінного палива для застосування в промисловості та для суднових двигунів», затверджений наказом Держспоживстандарту від 05 липня 2004 р. № 132; ДСТУ ISO 8216-99:2004 «Нафтопродукти. Паливо (клас F). Класифікація», затверджений наказом Держспоживстандарту від 05 липня 2005 р. № 132; ДСТУ ISO 4317:2004 «Нафтопродукти. Паливо (клас F). Класифікація. Частина 1. Категорії палива для суднових двигунів», затверджений наказом Держспоживстандарту від 05 липня 2004 р. № 132 поширюють на територію України положення міжнародних стандартів ISO в частині визначення складу палива.

Низький рівень відповідності чинного законодавства України вимогам Директиви 1999/32/ЄС пояснюється тим, що законодавство України встановлює в ряді випадків більш низькі вимоги до палива, ніж це встановлено зазначеною Директивою. Зокрема, це стосується вимоги до вмісту сірки у: важких мазутах; суднових видах палива; суднових дизельних мазутах тощо. У зв'язку з цим, необхідно в чинному законодавстві закріпити вимоги до вмісту сірки у різних видах палива на рівні, якого вимагає Директива 1999/32/ЄС.

Беручи до уваги той факт, що встановлення вмісту сірки в паливі носитиме характер вимог до продукції, цей вміст можливо врегулювати за допомогою технічних регламентів. У зв'язку з цим, для подальшої адаптації чинного законодавства України до законодавства ЄС необхідно розробити та прийняти відповідні технічні регламенти.

Система правового регулювання вмісту сірки в паливі є недостатньо гнучкою. Зокрема,

пункт 4b.1. Директиви 1999/32/ЄС встановлює набагато суворіші вимоги до вмісту сірки у судновому паливі для суден, які стоять на причалах. Українське законодавство аналогічних вимог не містить. У зв'язку з цим, необхідно встановити відповідні вимоги до суден, які стоять на причалі.

Директива 98/70/ЄС щодо якості бензину та дизельного палива та внесення змін до Директиви Ради 93/12/ЄЕС

Законодавство України частково відповідає вимогам Директиви 98/70/ЄС (ступінь відповідності середній), оскільки, як і законодавство ЄС, чинне законодавство України містить заборону на ввезення і реалізацію на території України етилованого бензину та свинцевих добавок до бензину.

Цю заборону закріплено Законом України «Про заборону ввезення і реалізації на території України етилованого бензину та свинцевих добавок до бензину» від 15 листопада 2001 р. № 2786-III. В Україні існують досить докладні вимоги до якості як бензину, так і дизельного палива. Значна частина вимог до бензину затверджена на рівні ДСТУ. Зокрема, ДСТУ 4063-2001 Бензини автомобільні. Технічні умови, затверджений наказом Держстандарту України від 29 листопада 2001 р. № 588; ДСТУ 4839:2007 Бензини автомобільні. Підвищеної якості. Технічні умови, затверджений наказом Держспоживстандарту України від 03 жовтня 2007 р. № 244; ДСТУ 4840:2007 Паливо Дизельне. Підвищеної якості, затверджений наказом Держспоживстандарту від 03 жовтня 2007 р. № 244 тощо.

Водночас 01 грудня 2005 р. було прийнято Закон України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності», яким було внесено зміни до ст. 1 Закону України «Про стандартизацію» в частині втрати стандартами загальнообов'язкової сили.

Таким чином, на сьогодні технічні вимоги до товарів, в тому числі і до бензину та дизельного палива, можуть бути встановлені лише технічними регламентами. У зв'язку з цим, загальнообов'язкову силу мають лише стандарти, прийняті до 11 січня 2006 р. (дати набуття чинності Законом України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності»). Таким чином, ДСТУ, прийняті після 11 січня 2006 р., можуть набувати умовно обов'язкової сили у разі коли, наприклад, в договорі про поставку бензину зазначається, що поставляється бензин підвищеної якості. У такому випадку бензин, який поставляється, повинен відповідати ДСТУ 4839:2007 Бензини автомобільні. Підвищеної якості. Технічні умови, затверджений наказом Держспоживстандарту України від 03 жовтня 2007 р. № 244. Буде вважатися порушенням таких договірних зобов'язань поставка бензину, який не відповідає зазначеному ДСТУ. Проте, такі дії будуть вважатися порушенням лише з огляду на те, що постачальник не поставив бензин підвищеної якості.

Для того, щоб наблизити вимоги законодавства України до Директиви 98/70/ЄС, необхідно вжити наступних заходів: вдосконалити вимоги до нафтопродуктів для використання позашляховою технікою, а також сільськогосподарськими і лісничими тракторами; необхідно вдосконалити вимоги щодо здійснення моніторингу особами, які поставляють паливо за життєвим циклом викидів парникових газів; необхідно вдосконалити вимоги до біопалива. Вдосконалення потребує також система моніторингу якості палива; система маркування палива, в тому числі в частині металічних добавок; вимоги щодо суднового палива. Необхідно також вдосконалити технічні вимоги до бензинів автомобільних та дизельного палива.

Директива 94/63/ЄС стосовно контролю викидів летючих органічних сполук (ЛОС), що

виникають зі сховищ бензину та при його транспортуванні з терміналів до сервісних станцій

Законодавство України лише частково відповідає вимогам Директиви 94/63/ЄС (ступінь відповідності середній).

Загальним недоліком чинного законодавства України є описовий характер технічних норм. Значна частина тексту технічних нормативно-правових актів містить опис того, які бувають конструкції резервуарів, стаціонарних покрівель тощо. При цьому взагалі відсутні будь-які показники, яким могли б відповідати резервуари, а також не зазначаються будь-які обов'язки осіб, які використовують ці резервуари для забезпечення вловлювання летючих органічних сполук.

В результаті цього нормативно-правові акти, які діють в Україні, досить часто носять декларативно-описовий характер та не несуть жодного регулюючого навантаження. У свою чергу, це призводить до збільшення масиву нормативно-правових актів, що не компенсується жодними перевагами в частині регулювання поведінки осіб, які будуть експлуатувати ці резервуари. У зв'язку з цим, необхідно по можливості в подальшому уникати прийняття декларативних технічних норм, а вже наявні замінювати діючими правовими нормами.

Норми втрат нафтопродуктів, передбачені постановою Держпостачу СРСР «Про затвердження норм природних втрат нафтопродуктів при прийомі, зберіганні, відпуску, транспортуванні», є більшими, ніж це передбачено проаналізованою Директивою. Пунктом 1.1.15 Правил технічної експлуатації резервуарів та інструкції з їх ремонту, затверджених Держкомнафтопродуктом СРСР від 26 грудня 1986 р., встановлені певні вимоги до експлуатації резервуарів, проте параметри, яким вони повинні відповідати, не відповідають вимогам проаналізованої Директиви. Беручи до уваги вищевикладене необхідно закріпити на рівні технічного регламенту вимоги до втрат нафтопродуктів при прийомі, зберіганні, відпуску, транспортуванні на рівні, якого вимагає Директива 94/63/ЄС.

Пунктами 4.18 – 4.22. ВБН Резервуари вертикальні, сталеві для зберігання нафти та нафтопродуктів з тиском насичених парів не вище 93,3 кПа, затвердженими наказом Держкомнафтогазу України від 04 серпня 1994 р. № 286, визначено вимоги до кілець жорсткості резервуарів, хоча не вказано, що вони повинні забезпечувати вловлювання летючих органічних сполук на 95 % у порівнянні з резервуарами з фіксованою верхньою частиною не обладнаних пристроями контролю випаровування. З огляду на це необхідно закріпити такі вимоги на рівні технічного регламенту.

В чинному законодавстві України відсутні вимоги щодо того, що контейнер має бути пофарбований фарбою, яка забезпечує відбивання теплових променів на рівні 70 % та більше. В пунктах 5.6. та 10.2. ВБН Резервуари вертикальні, сталеві для зберігання нафти і нафтопродуктів з тиском насичених парів не вище 93,3 кПа, затверджених наказом Держкомнафтогазу України від 04 серпня 1994 р. № 286, визначено лише, що зовнішні поверхні резервуарів повинні бути захищені від корозії променевідбиваючими лакофарбовими матеріалами світлого тону з малою тепловипромінюючою властивістю.

У зв'язку з цим, необхідно закріпити вимогу про те, що контейнер для зберігання нафти і нафтопродуктів має бути пофарбований фарбою, яка забезпечує відбивання теплових променів на рівні 70 %.

Пунктом 10.1. ВБН Резервуари вертикальні, сталеві для зберігання нафти і нафтопродуктів з тиском насичених парів не вище 93,3 кПа, затверджених наказом Держкомнафтогазу

України від 04 серпня 1994 р. № 286 передбачено лише вимогу, що при розробці проектів резервуарів повинні передбачатися заходи щодо зменшення втрат нафти та нафтопродуктів. При цьому законодавство України не містить вимоги, щоб ця втрата при навантаженні та зберіганні не перевищувала 0,01 % ваги палива, що є об'єктом таких операцій. Зазначену розбіжність слід усунути шляхом внесення змін і доповнень до відповідного нормативного акту.